

שיחת מרן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין שליט"א

בהיכל הכולל "מורשה ודעת"

ביהמ"ד "הליכות משה"

לרגל סיום הש"ס. יום ראשון ז' שבט תש"פ

השפעת קדושת התורה

אנחנו נמצאים עכשיו בציבור שעוסקים בתורה, וחלק מהציבור גם סיימו ש"ס. ואין אנו יודעים להעריך כראוי מהו עסק התורה. מעשה שהיה במרן החזון איש זצ"ל שהלך פעם ברחוב ואמר, כשאני עומד פה אני מרגיש קדושה. המקום הזה קדוש. יש פה קדושה ואני מרגיש את הקדושה. כי לפני זמן לא רב עמדו פה שני בחורי ישיבה ודיברו בלימוד, וכיון שדיברו בדברי תורה נתקדש המקום! אינני יודע לכמה זמן, אבל עכשיו שלא עבר הרבה זמן אחרי שעסקו בתורה, המקום קדוש. ואנו לא מרגישים את הקדושה, אבל החזון איש הרגיש.

מרן הרב מפוניבז' זצ"ל כשהיה בא אל החזון איש היה אומר, אני מרגיש פה קדושה. לא כולם הרגישו קדושה, אבל הרב מפוניבז' הרגיש. וזו מדרגה להרגיש את הקדושה, קדושת התורה.

גם פה אנו נמצאים במקום שיש קדושה, שעד עכשיו עסקו בתורה, וגם עכשיו מדברים דברי תורה, ויש פה קדושה. רק אנחנו לא מרגישים את זה, כי זה תלוי במדרגה, ואנו לא במדרגה הזאת.

דברי תורה באש גיתנו

ומצינו בחז"ל (סוכה כח, א) על יונתן בן עוזיאל, שבשעה שהיה יושב ועוסק בתורה כל עוף שפורח עליו מיד נשרף, וזהו מכוח קדושת התורה, שעל ידי עסק התורה הייתה שם קדושה, והקדושה היא אש.

כמו שמצינו בירושלמי (הובא בתוס' חגיגה טו) שכאשר נולד אלישע בן אבויה, עשה אביו סעודת ברית מילה והזמין את התנאים רבי אליעזר ורבי יהושע, והיו שם עוד אנשים שדיברו סתם דברים בטלים, אבל רבי אליעזר ורבי יהושע אמרו "אינהו בדידהו ואנן בדידן", אנחנו נדבר בדברי תורה, וישבו ועסקו בתורה וירדה אש מן השמים והקיפה אותם, עד שבא בעל הבית ואמר להם וכי אתם רוצים לשרוף את ביתי, ואמרו לו חס ושלום, רק ישבנו ועסקנו בדברי תורה, והיו הדברים שמחים כנתינתם מסיני, וממילא הייתה אש, כי דברי תורה באש גיתנו.

כל צרכי אדם קדוש מתקדשים

ומבואר כי תורה במדרגה של תורה, תורה בשלמותה בקדושתה, יש עימה אש, וזהו שאמרו על יונתן בן עוזיאל שבשעה שהיה עוסק בתורה כל עוף הפורח עליו מיד נשרף.

ואמנם הוא עצמו לא נשרף, כי הוא והתורה אחד הם, וגם בגדיו לא נשרפו, כי גם הבגדים הם חלק מגופו, מפני שהוא צריך את הבגדים, וגם הבגדים מתקדשים עימו, כל צרכי אדם קדוש מתקדשים.

כמו שידוע שאמרו חז"ל (יומא עא, א) הרוצה לנסך יין על גבי המזבח ימלא גרונו של תלמידי חכמים יין, והיינו שמי שרוצה לקיים מצות ניסוך היין בזמן הזה שאין מזבח, יש עצה, שייתן יין לתלמידי חכמים, שאם הם שותים יין זה נסכים כי תלמיד חכם אמיתי שותה את היין לשם שמים, כדי שיהיה לו כוח לעסוק בתורה, ושתיה כזו היא כנסכים על גבי המזבח, ומי שנותן את היין יש לו זכות של נסכים. זוהי המדרגה של עסק התורה.

מדרגת ציבור שעוסקים בתורה

ופה שעוסקים בתורה, ציבור כזה, וחלק מהציבור גם גמרו ש"ס, אין לשער כמה קדושה שיש פה, שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה עימו (אבות ג, ו) ואם עשרה עוסקים בתורה זה עוד יותר קדושה, וככל שיש יותר עוסקים בתורה זה עוד יותר קדושה, ופה ברוך השם יש יותר מעשרה, אם כן יש פה קדושה עצומה.

והקדושה משפיעה עלינו, שאנחנו מתקדשים ומושפעים מהקדושה, ואיננו מרגישים בזה אבל כך היא המציאות, שאנו מתקדשים, כל אחד שעוסק בתורה מתקדש, וכל מה שיותר עוסקים בתורה, שניים או שלושה, זה יותר קדושה ויותר קדושה, ובעשרה קדמה שכינה ואתיא (ברכות ו, א), כלומר שהשכינה מקדימה ובאה לפניהם. זוהי המדרגה של עסק התורה ושל מרובים העוסקים בתורה.

רבנן לא צריכי נטירותא

ועל עסק התורה מצינו בגמרא (ב"ב ה, א) שבדרך כלל עיר צריכה שומרים, וכל אחד מבני העיר משלם מס עבור השמירה, אבל רבנן לא צריכי נטירותא, רבנן שעוסקים בתורה לא צריכים לשלם שכר שמירה, כי הם עצמם תורתם מגינה עליהם, ומגינה על כל המקום, ופטורים מתשלום שכר השמירה.

ומי נקרא רבנן? מפורש ברא"ש שם (סימן כו, וכן נפסק בשו"ע י"ד סימן רמג) "ונראה שתלמיד חכם שיש לו אומנות או קצת משא ומתן להתפרנס כדי חייו ולא להתעשר ובכל שעה שהוא פנוי מעסקו מחזר על דברי תורה ולומד דברי תורה הוא הנקרא תורתו אומנותו", עכ"ל. והיינו שאפילו אדם שצריך פרנסה ומוכרח לעבוד, ואינו עוסק כל היום בתורה, אם הוא עובד רק "כדי חייו ולא להתעשר" ובשאר כל הזמן הוא לומד, הוא גם כן נקרא רבנן שתורתו אומנותו, כי הוא לומד כמה שהוא יכול, ואף שחלק מהיום אינו לומד מפני שמוכרח להתפרנס, אם הוא עוסק בתורה כמה שהוא יכול ולומד בכל רגע פנוי, הוא גם כן נקרא רבנן שתורתו משמרת ומגינה על כל העיר.

ולאיך גיסא משמע שמי שיש לו זמן והוא לומד הרבה שעות אבל יש כמה רגעים שהוא מתבטל ואינו לומד, לא מפני שזקוק לכך אלא מתוך עצלות, כבר אינו נקרא רבנן, ואפילו שלומד יותר שעות ממי שעוסק בפרנסה, אבל כיון שהוא יכול ללמוד יותר והוא מתעצל ואינו לומד, אינו רבנן.

וחשוב מאד לדעת זאת, שמי שיש אצלו ביטול תורה אינו נקרא רבנן, כי לא תלוי כמה שלומדים אלא כמה שמתבטלים, ואם יש זמן שיכול ללמוד ומתעצל ואינו לומד, אינו רבנן.

מצות עסק התורה בהבנה

ושמעתי ממו"ר הגה"צ רא"א דסלר בשם מרן הגר"ח מבריסק זצ"ל על מה שאמרו בגמרא (סנהדרין צט, א) כי דבר השם בזה כל שאפשר לעסוק בתורה ואינו עוסק, היינו שמי שיש לו זמן שהוא יכול לעסוק בתורה ואינו עוסק, זה דבר איום מאד, ועליו נאמר כי דבר השם בזה וגו' שהוא מזלזל בדברי תורה.

ואמר רבי חיים שזה לא דווקא כשאינו לומד כלל, אלא אפילו אם הוא לומד אבל הוא יכול עוד יותר להתעמק, יותר באיכות! לא רק אם חסר בכמות הזמן של עסק התורה, שזה בודאי נקרא אפשר לעסוק ואינו עוסק, אלא אפילו מי שלומד כל הזמן, אבל הוא לא מתעמק בהבנה כפי יכולתו, שהוא יכול להבין עוד יותר טוב, יש מצוה של הבנה בתורה, כמו שאמרו (קידושין ל, א) ושיננתם שיהיו דברי תורה מחודדין בפיה, ואם יכול להתעמק ולהבין יותר טוב ואינו מתעמק, זה גם כן נקרא "אפשר לעסוק בתורה ואינו עוסק", שהוא מבטל תורה באיכות. כמובן, כל אחד לפי כוחו.

אבל העיקר הוא לדעת שאנחנו מתקדשים כל הזמן, וכשאנו עוסקים בתורה אנו מוקפים בקדושה ונמצאים בתוך הקדושה, ומקדשים את המקום בזה, המקום מתקדש על ידי עסק התורה שלנו! ואיננו מרגישים בזה, אבל החזון איש הרגיש, ומה שאנו לא מרגישים זה מפני שאיננו בעלי מדרגה להרגיש את הקדושה, אבל זו המציאות, שיש קדושה, ועלינו לדעת את מדרגתנו, שאנו מתקדשים וגם המקום מתקדש על ידי עסק התורה שלנו.

לנצל את הסקרנות לתורה

והנה כמו שיש חלק מהציבור פה שסיימו ש"ס, כל אחד יכול לסיים ש"ס! בלי מתח ובלי מאמצים מיוחדים, אם מנצלים את הזמן אפשר להספיק הרבה מאד. ובדרך כלל הזמן מבובז על ידי דברים של מה בכך, כגון כשאחד הולך ברחוב ורואה מודעה ומתעכב לקרוא מה כתוב בה, הרי זה בזבוז זמן ומה נוגע לו מה שכתוב במודעה, או שיש עיתון ומתעניין לראות מה כתוב בעיתון, אבל מה זה נוגע לו ומאי נפקא מינה מה שנעשה באמריקה ובאוסטרליה.

ואמנם זהו טבע האדם שיש סקרנות ורצון לדעת, אבל את הסקרנות אפשר לנצל לתורה! כמו שכתב רש"י על הפסוק (דברים ו, ו) והיו הדברים האלה אשר אנכי מצווך היום על לבבך, מהו "היום"? כדיוטגמא חדשה שהכל רצין לקראתה, והיינו כמו חוק חדש מהמלך, שכולם מתעניינים ורוצים לדעת מהו החוק החדש, כי כן הוא טבע האדם שיש בו סקרנות, ואת הסקרנות הזאת אפשר לנצל לדברי תורה, להתעניין מה כתוב בגמרא, מה הקושיא ומה התירוץ, מה אומר רש"י ומה אומרים התוספות, שזה באמת מעניין ומושך מאד.

דברי תורה מעניינים ומתוקים כדי שנעסוק בהם

והענין שדברי תורה מאד מעניינים ומתוקים מדבש, זה מפני שהתורה ניתנה לנו לעסוק בה, ולכן יש בתורה מתיקות וסקרנות, כדי שנוכל לעסוק הרבה בתורה, ונימשך לדברי תורה.

ואכן כך היא המציאות, שהתורה מאד מושכת, ואלו שעוסקים בתורה בצורה מסודרת מקבלים חשק כזה עד שאי אפשר להפסיק, ורוצים להמשיך ולהמשיך עוד ועוד, כי זה מעניין וקשה להפסיק, ומעשה שהיה באחד שמרוב התעניינות ומתיקות למד הרבה בלי הפסק עד שהגיע לאפיסת הכוחות והתמוטט מזה, אבל לא נגרם מכך נזק לבריאות, ורק נחלש, והוצרך לנוח מעט עד שחזר לאיתנו. זהו כוח המתיקות והסקרנות שבתורה, עד כדי כך שקשה להפסיק. ואמנם זוהי מדרגה, וזה תלוי גם בצורת הלימוד, אך על כל פנים זוהי מעלת עסק התורה.

אשרינו שיש לנו תורה, גמרא רש"י ותוספות ועוד מפרשים ראשונים ואחרונים, ויש לנו מתיקות והתעניינות בזה, אשרינו מה טוב חלקנו, יהי רצון שנזכה כולנו להיות דבוקים בתורה כמו שצריך ולהתקדש בקדושת התורה!